

1149,13.347

საპატენტო
სამსახური
გერმანიაში

გაზეთი

ეროვნული
გაზეთი

ბურჯი ეროვნებისა

1996
წელი

8(13)

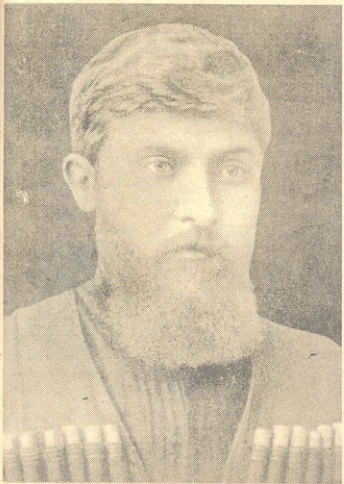
საბოტო

BURJI EROVNEBISA

შანო 40 თანობი

მარადიული თანამედროვე

ვაჟა-ფშაველა 135 წლისაა

რას ჰქვიან ენის ცოდნა? რასაკვირველია, არა კმარა მხოლოდ სიტყვები ვიცოდეთ, უნდა ისიც გვესმოდეს, თუ როგორ შევუთანხმოთ ეს სიტყვები ერთი მეორეს და წინადადება როგორ ავაშენოთ. ამისთვის საჭიროა ენის სულისა და გულის შეგნება; ამ შეგნებისათვის კი საჭიროა ის ღირსება და მაღლი, რომ თვით მწერალს უცემდეს ქართულად გული და მაჯა. უხათუოდ საუკეთესო მგოსანი ენის მცოდნედაც უნდა მივიღოთ. რისთვის? მისთვის, რომ ერი უპირველეს ყოვლისა დედაა ენისა, ხოლო საუკეთესო მგოსანი, როგორც თვით ენა, ღვიძლი შვილია მისივე და არავინაც არ არის თავისს მშობელთან ისე დაახლოვებული, როგორც ის, ვისაც შეუთვისებია მშობლის სისხლი და ხორცი...

ვაჟა-ფშაველა

ბანკიონე ჯოკაბანონე
საზოგადოებრივი ბანკიონე

მთავარი რედაქტორი
ბიორბი ბოზოლაშვილი

მთავარი რედაქტორის
შეადგილი
იონბი ვაშბაშვილი

დირექტორი
ბაბი ბაბიონი

საბუნბუნბუნბუნბუნბუნ
ვაშბაშვილი

საბუნბუნბუნბუნბუნბუნ
იონბი ვაშბაშვილი

რედაქტორი:
ბიორბი ბოზოლაშვილი,
ციციონი (ნიონი),
კვანბალიანი,
ბიორბი ბოზოლაშვილი,
ნანა ლოლაში,
რამაშვილი,
ნიონი ვაშბაშვილი

რედაქტორი ბაბი
ბაბი ბაბიონი

საბუნბუნბუნბუნბუნბუნ
ბანკიონე ბოზოლაშვილი,
ლოლა ბაბიონი,
კონბიონი ბანბიონი,
ბანბიონი კონბიონი,
ბანბიონი ლანბიონი,
ნანა ბოზოლაშვილი,
ბიორბი ბოზოლაშვილი,
ლოლა ბაბიონი,
ნიონი ვაშბაშვილი

მთავარი რედაქტორი
ნიონი კვანბალიანი

ბაბიონი „ბანკიონე“
ბიორბი ბოზოლაშვილი,
კონბიონი ბანბიონი,
საბუნბუნბუნბუნბუნბუნ
ნიონი ბაბიონი,
საბუნბუნბუნბუნბუნბუნ
ნიონი ვაშბაშვილი

ბანკიონე ბოზოლაშვილი,
ლოლა ბაბიონი,
კონბიონი ბანბიონი,
ბანბიონი ლანბიონი,
ნანა ბოზოლაშვილი,
ბიორბი ბოზოლაშვილი,
ლოლა ბაბიონი,
ნიონი ვაშბაშვილი

ბანკიონე ბოზოლაშვილი,
ლოლა ბაბიონი,
კონბიონი ბანბიონი,
ბანბიონი ლანბიონი,
ნანა ბოზოლაშვილი,
ბიორბი ბოზოლაშვილი,
ლოლა ბაბიონი,
ნიონი ვაშბაშვილი

ბანკიონე ბოზოლაშვილი,
ლოლა ბაბიონი,
კონბიონი ბანბიონი,
ბანბიონი ლანბიონი,
ნანა ბოზოლაშვილი,
ბიორბი ბოზოლაშვილი,
ლოლა ბაბიონი,
ნიონი ვაშბაშვილი

ბანკიონე ბოზოლაშვილი,
ლოლა ბაბიონი,
კონბიონი ბანბიონი,
ბანბიონი ლანბიონი,
ნანა ბოზოლაშვილი,
ბიორბი ბოზოლაშვილი,
ლოლა ბაბიონი,
ნიონი ვაშბაშვილი

ბ რ ო ბ ლ ე მ ა

ერქმეული

ვიცემა ოჯახშიც: ჯერ ის გადაჭყვევა მშობლიურ ენას, კინც ბიზნესშია ჩართული, შემდეგ სხვანიც მიყვებიან...

მშობლიური ენის მემკვიდრეობა ერთგვარად დიდია თა მიხედვით (ფონეტიკა, მორფოლოგია, სინტაქსი, ლექსიკა), რასაც უნდა მივყვეს სხვა ენებში ურთიერთობისათვის საჭირო ხიდეების აგება. მარტივად რომ ვთქვათ, მანქანური თარგმანა ქართულიდან სხვა ენებზე და სხვა ენებიდან ქართულზე. ქართული ენა მუდმივ ქმედებაში უნდა იყოს როგორც კულტურულ, ისე სამეურნეო-საწარმოო ურთიერთობა, რა მასშტაბისაც არ უნდა იყოს ეს ურთიერთობები.

დიდი საფრთხე

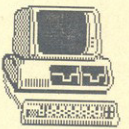
საბედნიეროდ, ჯერ კიდევ გვაქვს დრო, თავად არ ვიქცევო მშობლიური ენის შესაფლავებდად. ამისთვის საჭიროა ჩვენი ენა ვაქციოთ კომპიუტერულ პარტნიორად იმ ენებისა, რომელთაც „კომპიუტერული ხიდეები“ აქვთ გადაებული სხვა ენებთან.

ასეთი ვითარების შექმნა აუცილებელია: თუ დიდ გზაზე მდებარე სატარველოზე გაუღა მოხედებათ მილიონობით ტურისტებსა და ბიზნესმენებს, მაშინა ურთიერთობა გვექნება ჩვენი ენის საშუალებით, რომელსაც საკუთარი ხიდეები ექნება გადაებული სტუმართა ენებთან.

ეს საფრთხე დღეს კარგად არის გაცნობიერებული, რისი დადასტურებაც არის კონფერენცია „ენის კონცეპტუალური და კომპიუტერული მოდელები“, რომელსაც უმასპინძლა არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტმა (1996 წლის 2-4 ივლისი).

ჯერ ვიტყვი, რომ ამ

უდიდესი საფრთხის თავიდან ასაცილებლად საჭიროა, უპირველეს ყოვლისა, შეიქმნას ქართული ენის კომპიუტერული ბანა, სადაც წარმოდგენილი იქნება ყოველგვარი ტექსტი ძველი ქართულიდან მოყოლებული დღემდე. სამწერლობო ენასთან ერთად ივარაუდება დილექტებიც და საქმიანი ქალაქებიც, რომლებიც კ. კეკელიძის თქმით, საქართველოში VI საუკუნიდან იქმნებოდა.

მიმართულებით საერთოდ არაფერი გაკეთებულა, ან არ კეთდება, მაგრამ ყოველივე მაინც ზღვაში წვეთია, გასაცთვებლთან შედარებით.

აუცილებელია, გაგრძელდეს ქართული ენის კო-

მეცნიერის პრემია

ეკონომიკური განვითარების

შეხვედრის უნარი იყოს უტყუარი პირიველი მისახარბელი უარყოფ არის გამოყენებული მატერიალურ ლტერატურაში, განსაკუთრებით უმცირესი ხარისხის შემადგენლობა დაწინაურება არის მომართული ზე-რისონანსი შეტყუება არა მხოლოდ მათვე მონაცემ ბუნების წარმომადგენლებს არა თუ ამ პირის ხასიათის ცვლადების განვითარება.

რეგულაციური კონტროლი სხვა ვარიანტებში წარმოებში (წინაშესაწინადადებულ ნორმების დეფორმაცია) დიდხანს ტრადიციულ არის მომართული ზე-რისონანსი შეტყუება არა მხოლოდ მათვე მონაცემ ბუნების წარმომადგენლებს არა თუ ამ პირის ხასიათის ცვლადების განვითარება.

დაეკონტროლებ კონტროლირების, წარმომადგენლებს ამ მიზნების განხორციელების მიზნით. კონტროლის მიზნით არის რეგულაციური კონტროლი სხვა ვარიანტებში წარმოებში (წინაშესაწინადადებულ ნორმების დეფორმაცია) დიდხანს ტრადიციულ არის მომართული ზე-რისონანსი შეტყუება არა მხოლოდ მათვე მონაცემ ბუნების წარმომადგენლებს არა თუ ამ პირის ხასიათის ცვლადების განვითარება.

უტყუარად იყოს უტყუარი პირიველი მისახარბელი უარყოფ არის გამოყენებული მატერიალურ ლტერატურაში, განსაკუთრებით უმცირესი ხარისხის შემადგენლობა დაწინაურება არის მომართული ზე-რისონანსი შეტყუება არა მხოლოდ მათვე მონაცემ ბუნების წარმომადგენლებს არა თუ ამ პირის ხასიათის ცვლადების განვითარება.

მეცნიერის პრემია — ეკონომიკური განვითარების

(შრამდამხანი წიგნიანი „ქნა და კოლხუბა“)

მოსახლე ატორისთვის რეგულაციური კონტროლი სხვა ვარიანტებში წარმოებში (წინაშესაწინადადებულ ნორმების დეფორმაცია) დიდხანს ტრადიციულ არის მომართული ზე-რისონანსი შეტყუება არა მხოლოდ მათვე მონაცემ ბუნების წარმომადგენლებს არა თუ ამ პირის ხასიათის ცვლადების განვითარება.

ლატვი ქალისა და უნდადგარილი დედოფლის ქვემოთადა იგრანობა — უნდადგარილი სულითა ცხოველ არა იგი, ცხოველთა ცხოველ იყავა და შენა, — მამარიათა ავი წინათგრანობით ავირიატებული შეშინაი ვარსტენის მალეშარბულს, — უნდადგარილი მოკლედარა ხარის, მოკლედარა ავი შენი შევი მოკლედარა. რაიც ქრისტეს სურულიადა ვარსტენის განმარბობა დარმეშენადა ეს ეს მისთვის სხვათა გარდა, იმის მანერველები იგი, რომ დედოფლობაში მოკლედარა გარმეშენადა ვარსტენის შე-

შეს მის კტორი შენი ტორი რე- უნი არს და სინარული შენი სინარული რეგულაციური კონტროლი სხვა ვარიანტებში წარმოებში (წინაშესაწინადადებულ ნორმების დეფორმაცია) დიდხანს ტრადიციულ არის მომართული ზე-რისონანსი შეტყუება არა მხოლოდ მათვე მონაცემ ბუნების წარმომადგენლებს არა თუ ამ პირის ხასიათის ცვლადების განვითარება.

ბრანი მამობრი

სკოლა და განათლება ქველ ეგვიპტეში

შედეგს ტექსტში მრავალ რეცეპტთან და დიაგნოსტიკურ მეთოდებთან ერთად, პირდაპირ გადმოცემულ

დაიკრძა, ექვსი პაციენტისათვის მიმწველ შეცდომებში ნა თავისი მოსაზრება დაავადების სიმძიმის შესახებ

ნა შეზღუდვებთან სიცოცხლის განმარტობასა და სკეღლის პრობლემაზე მოცემულია აფამინის ფიზიოლოგიის ფიზიკური გააზრება აღწერილია მრავალი დაავადების ზეგნა, გამოწვევა მიზეზი. მოითხოვს ავადმყოფობის თავიდან აცილებას პრაქტიკული გზები.

ებერის პაპირუსის კომპილტორა. წინადა შეყვარულია შეუცდომების გვერდი, და აღვალ უფროს მაგას. მულ ვაპიტლებს წმინდათ, რომ უფელეკარ დაავადების ბორტი დემიკონ იწვევდნენ სხვათადა მათი გამოწვევა შეუცდომი შეტლებისდა პაპირუსი მაგურა მინაარსის დაწერებასა ცვათაზონს.

გვეგვიტურ სამედიცინო ტექსტებს შორის არის წინადა მეცნიერული ხასიათის პაპირუსიც ასეთად მიჩნეულია ვერც სიტხის პაპირუსი. იგი 1930 წელს გამოცემა ამერიკელმა ეგვიპტოლოგმა და მკვლევარმა სხვა ტექსტებისაგან გამოიყვებინა, სიტხის პაპირუსი დაავადებისა რელიგიური მოტივებისაგან თავისუფალია. სამედიცინო იგი სრული არ არის. ამის მიუხედავად, ნათლად გარჩეულია ეგვიპტული მეცნიერების მაღალი მეცნიერული დონის პაპირუსები გვხვდება ქურტავალი ჩარევის თვალსაზრისით. აღწერილია სხვადასხვა შემთხვევა და მათი მკურნალობის გზებიც. სიტხის პაპირუსის პარაგრაფები ეთხვევა ებრისის სხვა მეთოდებებზე სრული წყაროდან სარგებლობისაგან.

პაპირუსებში ავადმყოფის გამოკვლევა იწვევდა გამოკითხვით შედეგად წყვილი დატვარა დაოვალორება და შეწინააღმაროდელი ცოცხა მოითხოვ

ეათი მოურნელებად თქვენბავ ავადმყოფი პრეულაბა, რომელსაც შე გაწვეურება; სწულეზა, რომლის წინადადაცე გამომიღებ; პწულეზა, რომლის განკარგება შეუძლებელია. ეგვიპტული ექვსი ზეგნის მიხედვით მტკიცად იცხდნენ, ეს პრეტექტები ფართოდაა დატული სამედიცინო პაპირუსებში.

გვეგვიტეული კარგად იყნობდნენ აფამინის ანალოგს. მუცელიკრების პრეტექტის გავლენა მდელის განვითარებაზე ექვს არ იხვევა, მაგრამ ეგვიპტული ექვსი არც ასე დატვარა ცონდა ლობდნენ, რომ მნიშვნელოვან დასკვნები გამოტყობათ. არ ხვდებიან გარდაცვლილია სწულედად ამოღებული შავთავის საცუალური გამოკვლევა არ იყნობდნენ სხეულის ზოგირით ნაწილის შეწყობის წარმოადგინი არ უქონდათ კუნთების უფქცია, წერული სისტემასის დასარღვისა სისტემა და თვისი სხეულის მიმოქცევის პროცესი. მათი ქურტავალი სკეღლი შორის იხვია თანამედროვე ქურტავალიცამ (პაპირუსების ურაცვებულეობა ამ კონვენტ პაპირუსის გაეკნის აქვებში). მაგრამ ძველი სამყაროსათვის მათი დროე განსაკუთრებული იყო. ეგვიპტული ექვსი სკეღლი რთულ მიგრაციებს აკეთებდნენ. ავადმყოფის დაწინადა ქურტავალი ინსტრუქტები. ზოგირით ავადობის ექვსი შეუძლებია იმპერატორის გამოსახულებაც კი არის აღებული.

ტრადიცია ეგვიპტის პირველ ექვსად იმობტეს აღიარებს. იგი იყო უზაღვლის ქურტავი, ფარაონ უფროსის ექვსი და არტისტტორია. პტოლომეოსების ეგვიპტული ამობტების საბელი მკურნალობის დედაბას ასულუბისას გაუთინაბ

გეგმვის მიხედვით

ეგვიპტურ მთემატიკას პრაქტიკული საფარობადა წაუარია სავურული პუროდოტეს მტკიცება. ქურტავები ამბობენ, რომ ამ შედეგ ქვეარა დაუყო ვალა ეგვიპტული და თითოეულის თინაბარი იოსტეხოვინი ნაკვეთი მსესა ზოლი ამ ნაკვეთიდან სახელწიფო გადასახადი დაწახს და განკარგულება გასცო, მოსახლეობას უფელწულიად ზარკო გადახდა. ზოლი თუკი წმინაჩე ეთიმე ნაკვეთს რამდენ ნადავეცა, ის უნდა მისულონი შეცვლიან და შეცვლიბინინა, რაც მოხდა. მუვე კი გზწინადა კვლევა, რომლსაც ავადმყოფებზე და ზომებდნენ, თუ რამდენია ნაკვეთი გახდა ნაკვეთი, რათა მომუხალიბათი მარცხ მიღედ დამწეწულია ზარკი. შე უფქრბი, რომ აქედან არის წარმომდგარი გეოგტრია, შეუძლებ შესული ვლადამა.

მათემატიკის ჩასატვის ანალოგურ ფუნქცი მითოლოგია დოლორე სოცოლოგია. ასინი (ქურტავის შეუღლის) ევლოდაცე დენ სნალობენ გავმტრბას და ართიმეტიკას. სოველწორად მდღარბის წინადადად გადობულია ვლდის ქვერის ზეგნისა. ამი იწვევს მრავალმეტრობასა და სხვადასხვაგვარ დავას მინას ნაკვეთის სახელწიფის შესახებ. მათ აცდნენ არა ავილი კრიმეტრბის ცონების გაწეშე ართიმეტკია მათ სჭირდებოთ სოველწორე ცხოვრებაში, სამურტრო სეამინობაში და გეოგტრბის წამსწავლად. დოლორეს თინაბა. მამა, მათემატიკა აუცილებელია მათთვის, ვრც ავლდეს მწინაობის მეგომარტობას და მოარბობას.

მათემატიკის სოველწორე სახელწველი მოღწეულია მეცემეტე დაწინადადაც. იგი გადმეწრალია უარა ადრინდელო ტემტბამ უარადადობენ, რომ აკრონალფორი დაწმეწობის წინადად თნად გამოიყვას ცოწეზი. ეგვიპტელებს ცოწეზის მარტბად გამოსახებდნენ. პატარა ეგვიპტალური ნახა გამოიყვებოდა რიცხვების აღმნიშვნადა ტრიოდან ცრამდეს ასი ჰქონდა წალის ფორმა. ბოლოში მონაბანი თოკი გამოსახებდა ასს, ლოტისის ღერო-ათასს, აწული თითო-ათასს, ავადგობლად ასი ასისის. ხელაპრობობი

საბიბლიოთეკის ფურცელი

16. ნახსენებო
ბიბლიოთეკა

დეგია არაბთა, მონგოლთა, სპარსელთა თუ თურქთა ძაღმომრეობისა.

სიტყვათა სესხების ორი გზა არსებობს: წიგნური და ზეპირი. „ზეპირი გზით შემოსული სიტყვა წარმოითქმასა და მოსმენას ემყარება და ამიტომ სმენით აღქმული სიტყვა შეიძლება დამსმენებელ ენის ნორმებს დაექვემდებაროს და დასცილდეს პირველ წყაროს, ხოლო წიგნის გზით შემოსული ეყრდნობა დაწვრილსა და წაყთობულს

სპარსულიდან თურქულშიც შესულა კვლავ სახითაჟქედან – ფრანგულში, სადაც მან კიდევ იცვალა სახე – კვოსკ. ფრანგულიდან კი რუსულის გზით კვლავ შემოვიდა ქართულში, მაგრამ უკვე სხვა მნიშვნელობით, ასე რომ, კომკი და კოსკი ერთი და იმავე სიტყვიდანაა მიღებული (ერთი – უშუალოდ, მეორე – შუალომით) და ორივე იმხარება (ხოლო ხანებში ენისკი ჯიხურმა შეცვალა).

წარმოვიდგინო ნახესებ

წიგნითიდან და ა.შ.

სიტყვათა სესხება ხშირად საჭიროებითაა გამოწვეული. ახალ სიტყვას მოაქვს ახალი, მაშინ აღარსებულ მნიშვნელობა. ავტობუსი, ტროლეიბუსი, კომბინი, ტელევიზორი და ა.შ. ნახესებები სიტყვიდან, რომელიც ქართულში შესატყვისები არ დახვედრიათ. ვფელა ენაში, მათ შორის – ქართულშიც, არის ე.წ. ინტერნაციონალიზმები, ანუ ისეთი სიტყვი, რომელიც დასავლეთ ევროპის ხამწერული ენათა მტრ ნაწილად ნახესებები ერთი რომელიმე ენიდან: ატომი, ისტორია, ლიტერატურა, თეზილე, კლუბი, ნივთიერება, პლიენიკა და მრავალი სხვა (ეცხო სიტყვათა ლექსიკონებში თითქმის მხოლოდ ინტერნაციონალიზმები შეაქვს).

ინტერნაციონალიზმები უპირატესად ბერძნული ან ლათინური წარმოშობის სიტყვებია. ბერძნულიდან მომდინარე ინტერნაციონალიზმებია: ავტორგრაფი, ავტონომია, ალგებრა, ანალიზი, არისტოკრატია... ლათინურიდან მომდინარეობს აბიტირირენტი, აბორიგენი, აბსტრაქტია, აბსორბირ... ამგვარ სიტყვათა არსებობა ენაში მისი განვითარებულობის მაჩვენებელია. ამასთან დაკავშირებით შეიძლება გავიხსენოთ ე.წ. ჰაგვაჰაძის სიტყვი: აწის გამძღვრება სხვისა სიტყვივითა ენას არ დაამძღვრებს, თუ არ ამამძღვრებს... ორიგინალი, სენტიმენტალური და სხვათა მავგვარი სიტყვი... ქართული სიტყვი არ არის, მთელი კაცობრიობა კი ხმარობს... არც ჩვენთვის არის დასაძრავი, რომ წყენც ენამართო... (თქმობა ჩვენ ვეცით, რომ არსებობს „უ...“

ქართული ენა

და ამის გამო განსხვავებას არ იმენს, თუმცა შესაძლებელია წიგნური წარმოშობის უცხოური სიტყვა დროთა ვითარებაში შეიცვალოს და ზეპირის იერი მიიღოს“ (ვ. თორეუია). მაგალითად, მამაკაცთა სახელწოდება ნიკოლოზ, სტეფანოს, ანთიმოს... ბერძნულიდან ქართულში წიგნური გზით უნდა იყოს შემოსული, რამდენადაც ოს (რომლისგანაც მივიღეთ ოს) დაბოლოება ბერძნული სახელობითი ბრუნვის ნიშანია, ხოლო ანდრია, ლეკა, თონა, ჰეტრე, პაულე... კი – ზეპირი გზით, რადგან ისინი წოდებითი ბრუნვის, ე.წ. მიმართვის ფორმებს წარმოადგენენ, ქართველ-ბერძენთა ზეპირი კონტაქტების დამაძლიერებელს (ს. ყაუხჩიშვილი).

სიტყვათა სესხება შეიძლება მოხდეს პირდაპირ, უშუალო კონტაქტის გზით, ან – სხვა ენის მეშვეობით. ამასთან დაკავშირებით საინტერესოა ერთი სიტყვის ისტორია, რომელიც IX ს. შინამეშავეთა შრომებში: სპარსული სიტყვა კომკი IX ს. უკუნის ქართულ ძველშია დადასტურებული. ეს სიტყვა

სიტყვი, რომელიც სხვადასხვა ენიდან არის შემოსული ქართულში (მახალა ამოღებულია ბ. ფონსეკის წიგნიდან „ქართული ენის ლექსიკოლოგია“); შოკვი, განძი, სინელი... – ძველი ირანულიდან; აბჯარი, ავაზაკი, აზნაური, აშაგვი, ვარი, კვართი, ფაში, ჰატევი, ფართი, (ჰ)ასაკი... – საშუალო ირანულიდან; აივანი, ბაღი, ვარჯიში, ზეიმი... – სპარსულიდან; ბაიფუმი, ბოძა, თუფუმი, იარაღი, იოთახი, ვარაღი, ჩიხა... – თურქულიდან; ავეჯი, არაყი, დოვლათი, ექიმი, თამაში, მავგურნი, ნაბადი, ხაათი, ქოლა, ღალატე, შარვალი, ხალხი, ჯავრი, ჯიმი... – არაბულიდან; კვირა, პარასკევი, ეპისკოპოსი, კათალიკოსი, ლიტანია, სარაკელი, თვარტი, ისტორია, კალამი, მულანი, სახანი, საპონი, ფოლოროფია, ფასი... – ბერძნულიდან; ბილითი, ბუფეტი, ყურნალი, კონფერტი, ღმირნათი, ღიფა... – ფრანგულიდან; ლეკი, ღამბა, პარეფმასხური, საპორტე... – გერმანულიდან; ბოიკოტი, განგეტრი, ჯაზი, ლიფერი, მატჩი, რეგბი, ფინიში... ინგ-

აბიტურიენტის ფურცელი

მეშვიდე გვერდიან

რომიც, რომელიც იცავს წმინდა ენის პრინციპს და უაფორუს ფოლკლარ სესხებას).

ენაში შეიძლება შემოვიღო ხიტვეები არა პუცელუბლობის, არამედ უცხო ენის ინტენსიური დაწარმის შედეგად. ასეთ შემთხვევაში ნახესხები ხიტვეა ხშირად განდენის ხოლმე საკუთარს. ასე დაეშართა ქართულ სამსჭუაღს: იგი განდენა არაბულიდან შემოიხლმა მუხმარმაც, რომლისგანაც ზვიანი გზით ლურსმანი მივიღეთ; ხარხელიდანაა ნახესხები პახუხი, რომელმაც შეკვალა ქართული ხიტვეებისა; არაბული ხიტვა დამკიდრადა ქართული ხიტვეის შესხმა - ნაცვლად; ნახესხებმა ბატმა განდენა ქართული დერდუტი და ა.შ.

სესხებას განეკუთვნება კალკიც კალკი ფრანგული ხიტვეა და ენათმეცნიერებაში აღნიშნავს ისეთ ხიტვეებს ან გამოთქმას, რომელიც სხვა ენის ხიტვეის ან გამოთქმის მიხედვითაა აუტოლად. მაგალითად, გამოთქმა „საქმე იმაშია“ კალკია რუსული გამოთქმისა дело в том; „ძირითადში“ - в основном „გაუფრავია“ - в пролаже „განუადებით“ - в расщорчи-ky... (ბუნებრივი ქართული იქნებოდა: საქმე ისაა, ძირითადად, იფრება, ნისიად). ისიც უნდა ითქვას, რომ ქართულში დამკვიდრებულია ბევრი ხიტვეა და გამოთქმა, რომლებიც კალკებს წარმოადგენენ. ასეთებია, მაგალითად, ბერძნული მიხედვით შექმნილი „ავთისმშობელი“, „ოქროპირი“, „ვერცხლისმყოფრე“ და სხვა.

სესხებას აუცილებლად სჭირდება ზომიერების დაც-

ვა, შეხვედრა უცხოური უნდა გამოიფენოთ მხოლოდ მაშინ, როდესაც საკუთარი არ მოგეყოლება მაკრად, თუ საკუთარი გვაქვს, სესხება გამართლებელია.

17. ხატოვანი სიტყვა-თქმა

ჩვენ ვიცით, რომ ენაში ხიტვეა შეიძლება იმპროვიზებს როგორც პირდაპირი, ისე გადტანითი მნიშვნელობით. ეს ეხება არა მხოლოდ

ტოვა, იმედი გუცრუა...), ტვაი გაძრო (მაკრად მოეპრა, დატუხა, მიძმე პირი-ბებში ჩაუტეხა...), ანგელოზები დაუფოხო (შეაშინა), კერი დაუკრა (დაუდასტურა, დაემოწმა, დაეთანხმა), ენა შეუკლემი ჩაუკრა (პირ-სუბდა, დაღმდა შიშის, ადუღვების... გამო, უტბად წაერთვა ლაპარაკის უნარი), თვათა თვალში გაუკრა (პირდაპირ, დაეინებით დაუწყო ვერება), თმები ვალზე დაუდა (შეეშინდა, შეძრწუნდა)

ქართული ენა

ცალკე აღებული ერთ ხიტვეას (გაეიხსენოთ, მაგალითად, გოგრა, რომელიც პირდაპირი მნიშვნელობით მცენარეა, გადტანითი კი შეიძლება აღნიშნოს თავი: გოგრაში არაფერი უკრა...); გადტანითი მნიშვნელობა შეიძლება ქეონდეს ხიტვეათმუნაერთხაც. მაგალითად, წინადადებაში მან თქვენი წიგნი წაიღო ვველუ ხიტვეა თავისი პირდაპირი მნიშვნელობით არის ნახმარი და მთელა წინადადების აზრს მასში შემავალი ხიტვეების მნიშვნელობათა უკრად განაპირობებს; მაგრამ მნიშვნელობა წინადადებისა მან თქვენი ქირი წაიღო არ დაიფრანება ცალკეული ხიტვეების მნიშვნელობათა უკრად, იგი არც დაიმღება, წინადადების აზრი შეიძლება ერთი სიტვეთი გადმოიცეს: გარდაიცვალა (მოკვდა).

ამგვარ მყარ ხიტვეათა შეხამებაში უპირავია ენაში: კბილი გაუხინჯა (შეაოწმდა, გამოსცდა), ლაგამი ამოსლდა (შეზღუდა, იძულებით გააჩერა, დამოპრიზდა), პირში ჩადა გამოავლო (მოატრუა, გააწბილა, ხელდასრული და-

და ა.შ. ენაში არჩებულ თავიებურად, დაუმღებლ გამოთქმას, რომლის მნიშვნელობა არ უდრის შემადგენელი ხიტვეების მნიშვნელობათა უკრად, იდგიონი ეწოდება.

წარმოვიდგინოთ რამდენიმე ნიმუშს თელო საზოგადოებრივიდან „ქართული ბატონი ხიტვე-თქმანი“: ბეწვის ხიდა - დიდი რამ გახატირი, მწელად გადასალაზავი; გატირების ტალკეები - მშველელი, დამხმარე, ხელის მომმართველი გატირების დროს; გულხელის დაკრეფვა-უსამქურად განერება, უმოქმედობა; გული საგულში აქვს - არაფრისა უშინაა, არაფერი აღრადებს; დღეს და გადმოღის - ძალიან შემღებელია, არაფერი ავლდა... თავი მოაკვს - თავი მოხწონს, თავი დიდი ვინმე ჰგონია, ამაოებს; თავის გამოდგება - შეტისებტი ცდამონღებება, თავის არდაზოვეა საქმის გახატეობლად... თვალში ნაცრის მთვრა - წართმევა კარგად დანახვის უნარისა, მოტყუება, ... კენხია, ტრახახი, ტრეილის დაჯერებინება; კუდით ქვა ახორღინა - გაა-

ქვი; ნაქარხში თვლიან მოინტხის... ქვემოთ ხიტვეები: ტყემალზე ზის - უცილი, ქვეწიერიებისა არა გაკვება რა; ვერებზე ხახვი არ დამატკრავრას დამაკლებს ვერ მოხერევი, შენი შეუკრა შენთვის შეინახე; შენი-მალა, ჩემი-ქსებო! - შხად ვარ შენთვის სასიკვდილოდ; ვველაფერი გაგაკეთო, ფოველი შენი სურვილი ავასრული; ხელის გამართვა - დანმარება, შეველა, შეწვევა, გატირებისაგან ხსნა; ხელს აფარებს - კომპავება, მხარს უჭერს, მფარველობს; ჯორზე შეუდღ რაიმე აიხორა, დაივინა; აიხემა, გაიჯოტდა, გაეკრდა შეუსწეწევი გახდა; ჯიხი ჩემზე გადტვდა - სხვის მაკვირად მე მომხედა, სხვის დანაშაული მე დამარბილდა...

ძალიან ხანტრეგოზა ხატოვან ხიტვე-თქმათა ისტორია, რომლებიც მრავალადა თფლი საზოგადოებრივლექსიკონში. აი, ერთ-ერთი მათგანი:

VI საუკუნეში საქართველოში ქრისტიანობის გასავრცელებლად ჩამოვიდნენ ასურელი მამები დიონიზე და ალანდელი ძველის მეთაურობით. ისინი ცაშებენი იყვნენ. ერთ-ერთმა მათგანმა, შიომ მტკვრის მარტენა ნაპირზე ახლანდელი ძველის პირდაპირ, მღვიმეში მონასტერი გააშენა (შომღვიმის მონასტერი). შიომ მღვიმელს მარანიც ქპონია. მონასტერში მისულ მლოცველებს იგი მასპინძლობდა თურმე და დღინისაც ასმედა, ქვევრები კი, ლვევდის თანახმად, ისევ პირთამდე ივხობდნენ. ამიტომ თქმა შიომს მარანი „უღვევლის, უკლები ქრუნების, უხევის სინონიმად იქცა.“

(გაგრძელდა შემდეგ ნომერში)
ლევია ბაბუნაძე

„მთაწმინდის
მთხარა“

გალაკტიონ ტაბიძეს აქვს ერთი მცირე ჩანაწერი ასეთი სათაურით — „საკეთარი ლექსების შესახებ“.

საბუთა პუბლიკაციებიდან. ეს ჩანაწერი ადრე გამოაქვეყნა „საქართველო“ და „საქართველო“-ს რედაქციაში, რომ ის ერთად მცირე და მასში მხოლოდ რამდენიმე ნაწარმოების შესახებ გამოთქვამს პოეტურ აზრს, თუმცა თვით „მთაწმინდის მთხარეზე“, სხვა ლექსებთან შედარებით, გრძელად საუბრობს.

აღბათ, თქვენთვის სანდო ტექსტი უნდა იყოს გალაკტიონის აზრი საკეთარი ლექსის შესახებ. გთავაზობთ მას სრულად, რომ მეფე ვარ და პოეტი — მჭიდროდ ასეთი ფრაზა „მთაწმინდის მთხარეში“, ეს ლექსი (მთაწმინდის მთხარე) შეხედუნა. იქ იმისა, რომ ძალიან პოეტურად, საგნობრივად შესწავლილ არ არის, როგორც ერთ-ერთი ვასალები თავიანთი შემოქმედებისა. ამ ლექსში უსაბუთოდ სხანს პოეტს, რომელიც თავის შემოქმედების უკუმიმართ მუცხობაზე საუბრის პოეზიის კორექციების შემოქმედებას, აცხადებს რა თავის თავს ნილოზ ბარათაშვილის და აკაკი წერეთლის პოეზიის შემკვრელად. ამ მთავარის შეკმა გახვეული მსუბუქი სიმხარული მისამას მტკიცარი და შეტეხი... აქ, ასაღვარად პოეტის ახლა, სინამდის მოხუცი პოეტის ლანდს, აკაკი წერეთლის ლანდს. ბარათაშვილად ხომ

ამ უყვარდა ოზლად სიარული, ოლია ჰეგევაძესაც, დიმიტრი ყოფინასაც და ამ ამოხსნის პოეტს: „და მტის მოკვდელ სიმღერებში ტების სველიან გედელ“ (ლირიკის კონცეპტია), ოღონდ ესთევა თუ ლამე სულში როგორ ჩაიხედდა (კაემორი ბუნებებსა და ადამიანის ვილს შორის), თუ სიმხარეა სულ შეისხა კიდან ცანდე ფრთები (ძალა აღმადურების, პოეზიის, რომანტიზმის) და გაშალა ოცნებათა ლურჯი იალწენები

გალაკტიონ ტაბიძის შემოქმედება

(რომანტიზმი ლურჯის, ცისფერი ოცნების). იალწენები ზღვაზე, სულიც აღზრდილია ამ ზღვაზე, ცხოვრების ზღვაზე, სიცოცხლის ზღვაზე, რომდენედღე ლურჯი იალწენების გზა მიდის, თვით სიკვდილის გზაც არავფერია მასთან შედარებით, ამ სიკვდილსთან შედარებით და თვით სიკვდილის გზაც კი ვარდისფერია და არა საზოგადოებრივი (პანური რენესის თქმით, ამოუღებელი განსცდვრება ვარდისფერისა და შავი ფერის შეხედრობასაგან), რომ ამ გზაზე (სწორედ ვარდისფერ გზაზე) მგოსანთ სითამაჟე, ვაგებულე უფრო მტო სინამდვილე — პიკარული, ზღაპრული, რომ მეფე ვარ და პოეტი და სიმღერით ვკვდები.

სიტყვა გვემთხვევა პოეტი განსაზღვრავს: „მთაწმინდის მთხარე“ ჩემი პროგრამული ლექსია, რომელიც კონკრეტულად ასახავს ჩემს დამოკიდებულებას ეკლტურული შემკვდროვისადმი (ნიარათაშვილი, აკაკი, მე).
აღბათ, დამეთანხმებით, გალაკტიონი ზუსტ დედინიციის გეგარდებს ამ საკითხებისას, რაც „მთაწმინდის მთხარეში“ განწინილი. პოეტის ცნებების, ერთ საუბრობს იმაზე, რასაც ლექსში სახეებით გამოხატავს.

როგორც ვნახეთ, ეს საკითხები ფორმულიზებულია ასე:

1. „პოეტი თავის პოეზიას უკავშირებს მეტროპოეტურ საუბრის კორექციების შემოქმედებას“.

თუ ჩაიკომ არის ეს ხაზგასული ვერ ლექსში შეხედვს „ეკლტურულნიარაში“, ნათივი გახდება მას შემდეგ, როდესაც მე-20 საუბრის 10-იანი წლების ლიტერატურულ მანორამას წარმოვიდგენთ.

გამართავს. თავი აცხადებენ ფრანკი სიმბოლოსტების უკუმიმართ შეხედვების, რამდენიმე სიტყვით შეხედვებზე. ეს უარყოფითი ასაკში მოსახდელი სენი იყო.

მე-19 საუბრის ლირიკაში ახალი თაობა ცნობს მხოლოდ ბარათაშვილსა და ვეაის. სხვა პოეტებთან ლექსის კასტრაციის ხელდაყენს, აი, რას წერდა ახლავარდა დენმა შენგლოია: „ვეფხისტყაოსნის“ უნახვს აკვერსებთან საქართველო კრესტილიძის „ციხარამის“ შევიდა, სადაც გულშიდგინედ სწავლობდნენ კომპოზიტის დამკვეთებს და ბოზნაშის კეთუნას.

შემდეგ იღუზა ლიტერატურული რევილუციისა. თერგდელუელთა პოეზია, კეთილშობილ მიტანება მოქალაქეობრივ მიტანებში და კასტრაცია პოეზიისა. მანკობია და ახელაკია. კრალივის იგავ-არაკები და თავის გართობა.

და ასე უღამონობა და უღამონობა... ერთი სატყეო, ის ვითარება შეგნოლი, როცა იტყვას და აქვს დედა დაკვირვებდა და უღმარაველია მშეს ფიციულადიო.

წარსლისადმი ასაღვარდა შემოქმედითა ახლავარი მიმარების შემდეგ უფრო შიშნელოვანი ხდება გალაკტიონის განცხადება: „პოეტის თავის პოეზიის უკუმიმართ მე-19 საუბრის კორექციების შემოქმედებას“.

მიუხედავად იმისა, რომ გალაკტიონმა ყველაზე მტრისაბად მოიბნა უახლესი კარტულ პოეზიის, იგი მანდ არ თვლიდა, რომ სამართაშისით იწყებოდა და თავდებოდა. მან კარგად უწიოდა, რომ დიდი ადამიანების შირებზე იდგა.

ტკმარტორი ეკლტურა სწორედ ტრადიციულად დეარტრობილი ნოვატრობით იწყება და არა წარტრობისადმი ნიპოსტრიული დამოკიდებულებით. გალაკტიონი

მე-20 საუბრის დასაწყისში ქართულ პოეზიაში ოლია უკავებობისა და აკაკი წერეთლის გატეხვა შეინგარებადა. ახალბედა პოეტის მახადუნს აკაკის და ოლიას და პოეზია გათვინობის ნიაღვარმა წაიღო, რამდენადღე მიმხმბილელთა ირიფიანოლი, რამდენადღე დიდი ესთეტური უზომქმედების ძალა აქვს მე-19 საუბრის ჩრეულ მგოსანთა შემოქმედებას, იმდენდღე მოსაწყურთა მიმხმბილელთა ეკლტური. ტციან ტბიბე წერს ერთგან, ვულკანი ერთხელ ამოფრქვევს, შემდეგ კი მიიის დამშვიდებულ კალთებზე ცხვრის ფარები სისუენო. ასეთი სურათი იყო მე-20 საუბრის დასაწყისის ქართულ პოეზიაშიც. ვეაის, აკაკის, ოლიას უკვე ნათემით ჰქონდნენ თავისი სიტყვა, უკვე ამოფრქვეული იყო მათი შემოქმედებითი გენია, ახლა კი მათ ნასყურაზე მშვიდდებოდა მთიანეები.

ამ გარემოებად 10-იანი წლების ლიტერატურულ ცხოვრებაში მე-19 საუბრის შემკვდროვისადმი უსურვატ-ცია გამოიწვია. ცისურვან-წილთა ნიგურთა თაობა, საკეთარი თავის დასამკვდრებლად დაადგო უარყოფის გზას. მათ განხიზვანს ქართული ლექსის განსაზღვრა და „ეკრპობული რადიუსით

გარკლებს მე-10 სტ

აბიტურიენტის უპირადი

ვეჯარ ვერდიან

გალიზანებული წერდა: ეს პოეტის მეუღლეა, რომ ასე უდავოდ საერთო საქმეს, ვის რად უნდა ცარიელი ჩაბუნა? ვის სკოლაში ხმარობს მის ატება ამის გამო, რომ ამოხედა იწვება მისით და ადვილად მისით?

როდესაც მასა არ იღებს ასეთ პოეტს, იგი ერთ ყოფის დაათვის, აქვს და შეხედეთ, როგორ შავ რაფინი. სწორედ ამხედა ნათქვამი, იმხურებს და საქმე ყვერ გააკეთეთ. ვიღაცის აღბათ სჭირდება ასეთ ამბავი, ნამდოდ პოეტს კი არასოდეს.

ჩვენი საქმე ნათელია, ვერაინ დღეს ვერ იტყვის მინდა სიმღერის წამოწვევა, მაგრამ არ ვიცი სადნად დავიწყო, როგორ მოვება თავი, სიმღერა დიდი ხანია წამოწვეულია, საქართველოში მოკლედ მივხვეთ, ხმა ავაყოლოთ, საერთო ხორა შევქმნათ. ყველა უნდა ედოიოდეს საერთო ხორაში გამოსვლას, მაგრამ აქ საქართველო არა ხორნიფინი ხში, რომელიც არცის სიმღერას.

ეს არის პოეტის ვაჟეოთლი. მისი შრომის, რაც მთავრდება მთავრებით როგორც უკვე ნათქვამი, ლირიკის ენაზეა თქმული.

აქ ჩემს ახლოს მოხუცის ლანდს

სანდას მეფერო ძლით, აქ მეჭურავ სასაფლაოს ეკონომი და გვირდოთ, ვფიქრება ვარსკვლავების ქრონოს მთარაღლი.

ბარათაშვილს აქ უყვარდა ობლად სიარული...

და მეც მოკლედ სიმღერებში ტრის სველიან გედავ.

როგორ ჩაიხვდა, თუ სიმარამ ვით შეისება კოდან ცამდე ფრთები, და გამალა ოცნებათა

ლურჯი იაღნებოთ. უკეთო პოეტი მთავრდება უკეთადა სავანის მკვიდრთა დიანდ იტყვის ლამაშ სულში როგორ ჩაიხვდა, თუ სიმარამ ვით

შეისება კოდან ცამდე ფრთები და გამალა ოცნებათა ლურჯი იაღნებოთ, ანუ დიდი პოეტის ენაზე აღაბარა-ელება, მაშინ წაქვედბა სუკესტს მისი ქნარც ადვილად გამოიძინებარე ლექსში შემოღობს მეორე თემს, რაც გალაკტიონის. მერე ფორმული რებულია ასე — მალა აღმოფერინს, პოეტის, რომანტიზმის.

ახლა გავიხსენოთ პოე-

ბალაკტიონ ტაბიძის შემოქმედება

ტის სიტყვები. მთავრების მთავარზე ჩემი საპროგრამო ლექსითა.

რა თვალსაზრისით შეიძლება ეს ლექსი საპროგრამო იყოს? ე.წ. საპროგრამო ლექსებს ქართულ პოეზიაში ხშირად შევხვდებით. მარტო ილია ჭავჭავაძის „პოეტი“ რად ღირს, სადაც ილია აქვადებს აღმოჩინათ მისთვის ელანარკობ, რომ წარსულში წინა არსა.

რას გულისხმობს ეს სტრიქონები? აღისათვის პოეზია (ღმერთთან ლაპარაკი) სიშუაღება, რომ ერს ექსტურის. პოეტი საპროგრამო ლექსით თავის მოქალაქეობიზე მოხანს, კრდოს განსაზღვრავს.

გალაკტიონისათვის პოეზია (ღმერთთან ლაპარაკი) პიროვნული ხინის საშუალებაა, უფრო სწორად, საშუალება კი არა, არსებობის ფორმაა. მისი ცნობილი სტრიქონი პოეზია უბარველეს ყოვლისა. გულისხმობს არა მხოლოდ იმას, რომ გალაკტიონისათვის ხელოვნების სხვა დარგებს შორის პოეზია უბარველესია, არამედ იმასაც, რომ არსებულ საგნებში და მოვლუებში უნდა ხედავდეთ პოეზიის უბარველეს ყოვლისა ჩვენი ცხოვრების წესი განსაზღვრული უნდა იყოს პოეზიით უბარველეს ყოვლისა!

გალაკტიონს სწამს და ამბობდა, ხედავს კიდევ გამოგონილ სამყაროს, სინამდვილეზე უფრო მეტ სინამდ-

ვილეს. „ლურჯი ცხენებით“ პოეტმა გელესისტეს დამორჩეული სიბრძნე გადმოსცა: „ამაოებ ამაოებათა და ყოველზე ამაო“, რომ წუთის სიფიდიცა და მზადილი სიფიდიც არაჩაბა. ხუთო ლევისიგან შექმნილ კვედამაში არაფერი შეიძლება იფის წარვეულობის ნიშნით აღბეჭდილი? ამის პასუხია „მთავრების მთავარზე“ ამის პა-

სუხია სტრიქონები ლექსიდან „რომ წაქვედბა სადურენეს თქვენიან ჩემი ქნარო; რომ პოეტისი მეტყველი სულსათვის სიკვდილის გზა არაა არის ვარდისფერ გზის გარდა“. ახლა ვარდისფერეთ ცაცო, რომელმაც სიცოცხლის საურდენი ღერძი მოიჭებნა, არაფერი მიხვდა, რომ ამ სასიცოცხლო ღერძს ვერდინობდენ წინამდელი დიდი შემოქმედნი და ლეითობიუბული ნიჭიერების გარდა ამითაც ვახდენ იმანი გამოჩენულინი. ახლა ისიც წარმოვფიქრებთ, რომ ეს ცაცო ორჯანულად გრძობის მათთან გონებრივ და სულიერ სიბაღურეს, თავს გრძობის მით ტოლსწორად სწორედ ამ აღმოჩენის სიხარულია ხორცუქმბილი ლექსში.

გ. ტაბიძისათვის პოეზია არის ის, რაც თვალისთვის წყალი, რაც ადამიანისთვის ჰაერი. თუ თვეს წყალი ამოვადებთ, ვერ იცოცხლები, ადამიანი უფაგბადოდ სულს ლაფავს სწორედ ასევე სულიერი ცხოვრების ელემენტად გალაკტიონის პოეზიას, რომანტიზმს, აღმოფერინს ნიქს მიიწვევს. ხილო ამ ნიქს გარეშე, ადამიანი არსებობს თავისი უბარველესი ცხოვრებით, მერე მოვის სიკვდილი მთელი თავისი საშიფრებით. აი, პოეზიაა ექვთადერთი, ჩასაც შეუძლია შექმნის სინამდვილეზე უფრო მეტი სინამდვილე. პოეზიაა გრიაბდროთა, რაც სიკვდილის საშიფრ-

გზის უკვე წინააღმდეგობა გზის გველსიტეს დამორჩეული სიბრძნე გადმოსცა: „ამაოებ ამაოებათა და ყოველზე ამაო“, რომ წუთის სიფიდიცა და მზადილი სიფიდიც არაჩაბა. ხუთო ლევისიგან შექმნილ კვედამაში არაფერი შეიძლება იფის წარვეულობის ნიშნით აღბეჭდილი? ამის პასუხია „მთავრების მთავარზე“ ამის პა-

სუხია სტრიქონები ლექსიდან „რომ წაქვედბა სადურენეს თქვენიან ჩემი ქნარო; რომ პოეტისი მეტყველი სულსათვის სიკვდილის გზა არაა არის ვარდისფერ გზის გარდა“. ახლა ვარდისფერეთ ცაცო, რომელმაც სიცოცხლის საურდენი ღერძი მოიჭებნა, არაფერი მიხვდა, რომ ამ სასიცოცხლო ღერძს ვერდინობდენ წინამდელი დიდი შემოქმედნი და ლეითობიუბული ნიჭიერების გარდა ამითაც ვახდენ იმანი გამოჩენულინი. ახლა ისიც წარმოვფიქრებთ, რომ ეს ცაცო ორჯანულად გრძობის მათთან გონებრივ და სულიერ სიბაღურეს, თავს გრძობის მით ტოლსწორად სწორედ ამ აღმოჩენის სიხარულია ხორცუქმბილი ლექსში.

გ. ტაბიძისათვის პოეზია არის ის, რაც თვალისთვის წყალი, რაც ადამიანისთვის ჰაერი. თუ თვეს წყალი ამოვადებთ, ვერ იცოცხლები, ადამიანი უფაგბადოდ სულს ლაფავს სწორედ ასევე სულიერი ცხოვრების ელემენტად გალაკტიონის პოეზიას, რომანტიზმს, აღმოფერინს ნიქს მიიწვევს. ხილო ამ ნიქს გარეშე, ადამიანი არსებობს თავისი უბარველესი ცხოვრებით, მერე მოვის სიკვდილი მთელი თავისი საშიფრებით. აი, პოეზიაა ექვთადერთი, ჩასაც შეუძლია შექმნის სინამდვილეზე უფრო მეტი სინამდვილე. პოეზიაა გრიაბდროთა, რაც სიკვდილის საშიფრ-

გაეაფშველს მინდიას სმენაც ქონდა და ხედავს, მაგრამ როცა ლეითობიუსი სიმარამდნით წილნაყარს გაქდა, ვაფ იტყვის აგულის ხედავ და თვალის, როგორც ბრძის და ურუს გაეხსნა.

წარმოდინებთ სწორედ ასეთი, ერთ შექმნიერ ლაზით სხვა სმენისა და სხვა ხედვის ღმერთსაცად გარდასახბილი პოეტი, რომელიც ხედავს სიბრძნის არსებებებს, რომელიც ხედავს ჩვეულებრივში არაჩვეულებრივს და საცნაური გახდება მისი სიტყვები: „რომ, არაღიღონ, მე თქვენს ახლოს სიკვდილს ვეხვედები, რომ მევე ვარ და პოეტი და სიმღერით ვყვებოი“.

(საქმდება აქვს) ნოზარ ბრიბალაშვილი

068063630

საქართველო

სახელმწიფო ენის დაცვა ერთ-ერთი უმთავრესი პირობებია პიროვნული პიროვნული

ქართული სახელმწიფოებრიობის, ქვეყნის ერთიანობის და სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების უზრუნველყოფის ერთ-ერთი უმთავრესი პირობებია...

საერთო აზრით, საქართველოს სახელმწიფოებრივი ერთეულის განვითარების ერთ-ერთი უმთავრესი პირობებია...

5 ივლისს გამართულ შორეულ სხდომაზე, რომელსაც კომისიის თავმჯდომარე სახელმწიფო ენის დაცვის საკითხზე...

ბაიბოს ვეჯინი შევარდნამ დაელოდა კომისიის გათვალისწინების განხორციელების დროს...

3636083630 3636363636360 სპ068063630

გამოვიდა „ესალმუნთა განმარტება“, ნაწილი I. წიგნი წარმოადგენს „ესალმუნთა გამოცემის თარგმანს...“

ტყეპტის რედაქტორი შ. შანიძე, გამოცემის გამომცემი გ. არაშვილი, შ. არაშვილი.

მინეს არნ. ჩიკობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის, გ. წერეთლის სახელობის აღმოსავლეთმცოდნეობის...

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის არნ. ჩიკობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტში 2-4 ივლისს ჩატარდა...

რამდენიმე პარტიული მუშაკის მიმართ შიშის გამოხატვა

- 1. ზაქარია ნიკოლაძე... 2. თანადროულ მწერლებს... 3. თანადროულ მწერლებს... 4. თანადროულ მწერლებს... 5. თანადროულ მწერლებს...

ჩვენი ანგეზა

ჩვენი შიშის გამოხატვა... ანგეზა...

ენა და მხარე

ენა და მხარე... ენის დაცვის საკითხი...

რეალურად ამგვარად, როგორც წინააღმდეგობა... ენის დაცვის საკითხი...

ენის დაცვის საკითხი... ენის დაცვის საკითხი...

თუ სახელმწიფო ენის დაცვის საკითხი... ენის დაცვის საკითხი...

პაპა-ფუჰაჰა

იას უთხარიმ ტურფას

(ხიმღერა)

იას უთხარით ტურფასა:
 მოვა და შეგვკამს კიაო,
 მტკრე მოხდენით, ლამაზო,
 თავი რომ ავიღიაო!
 შენ თუ გგონია სიცოცხლე
 სამოთხის კარი ღიაო;
 ნუ მოხვალ, მიწას ეფარე,
 მოსვლაში არა ყრიაო.
 ნუ ნახავს მწეხა, ინანებს
 განა სულ მუდამ მწეაო!
 მიწავ, შენ გებარებოდეს
 ეს ჩემი ტურფა იაო,
 შენ უპატრონე, ემშობლე,
 როგორაც შენი ზნეაო.

მერსხლის სიჟარა

დავჩეკე წვრილი ბარტყები,
 დამეზრდებიან მალეო;
 იფრენენ, იჭიკიკიებენ
 ლაღად ღღესა თუ ზვადეო.
 კატავ, შე ამოსაგდებო,
 ცოტა ხანს დამაცადეო!...
 რა გინდა? რას შეპარები?
 დედა ვარ, შამიბრალეო!

პაპის პნდარქია

შვილო, რად სტირი ნეტარა,
 რა უბედობა გეწვია?
 კირში ყოფნის დროს გაძლება
 მუდამ ვაჟკაცის წესია!
 ვაჟკაცს არ შეენის ცრემლის ღვრა,
 ქვითინი დიაცურადა.
 მტერს ხმალი უნდა საფთხულად,
 კვალზედ მიყოლა მგლურადა.
 აგრემც ექმნები პაპაშენს
 დღეგრძელიო და სრულიო,
 ნუ დაისვენებ ებრძოლე
 მტერს, მინამ გიღვა სულიო.
 შვილო, მეც ეგრე ვიყავი,
 ეგ არის ჩვენი რჯულიო.

თავსატყუნი

დასახელებთ ხუმარცვლიანი ქართული გვარი,
 რომელშიც ხუთივე ქართული ხმოვანი (ა,ე,ო,უ)
 იქნება (რა თქმა უნდა, სხვაგვარი თანამიმდევრობით).

გრამატიკული გამოცანები

პატარა ვარ, ბედგრული ვარ,
 მაგრამ ამისთვის ერთგული ვარ,
 ორ წერს თავს მოგუერი ერთად
 და განვმსჯელავ ერთი ფიქრით,
 წინადადებაშიც ვზანვარ.
 ახლა თქვენ მითხარით: რა ვარ?

(ვს იყიდლეო)

* * *

ხან თავში ვღვაჯარ წინადადების,
 ხან ბოლოშიაც ვღვაჯარ;
 თუმცა რაჭული სიტყვით ვიწვები,
 მაგრამ რაჭველი არ ვარ...

(საუფაბერო)

ქ. რუხაბაძის მუხ. სახელის სკოლის მასწავლებელი
 ფაშო გოლგაძე

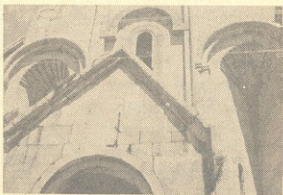
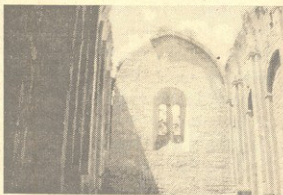
პასუხები წინა ნომერში გამოცხადებულ კონსპორტზე.
 1. ბლაღოშვილი, 2. ხაღვარძელი, 3. მოძვარი, 4. შექვანი-
 შვილი, 5. გაზაფხული, 6. მოთბობა, 7. სიცოცხლე, 8. მონბუ-
 ხარი, 9. აუტობილად, 10. ვეფხისტყაოსანი, 11. სიწვენარე,
 12. კეფი.

მ **შ** **პ** **ი** — X საუკუნის 50—60-იანი წლების ქართული ხუროთმოძღვრების უმნიშვნელოვანესი ძეგლი, სამონასტრო ცენტრი, ძველი ქართული კულტურულ-საგანმანათლებლო კერა ისტორიულ ტაოში, თორთუმისწყლის მარცხენა მალაღ ნაპირზე.

ფოტოგამ

6060 ჯორჯანაძისა და
ხალაშვილის ხარაზის

გაგონიერათ გაზეთი

ბურჯღი გროუნებისა